

Politieke historie pelsdierenhouderij Ethiek, argument dat voor alle dieren geldt

Nederland is derde producent ter wereld (na Denemarken en China) en produceert jaarlijks ruim 5,5 miljoen nertsenspelzen. De pelsdierenhouderij is een dierenwelzijnvriendelijke, vooruitstrevende veehouderijsector. De vraag naar nertsenspelzen is groot en bont is 'hot'. Sinds januari 2008 lag er een initiatief wetsvoorstel van de SP en PvdA om de sector te verbieden. Inmiddels is dit wetsvoorstel ook door de Eerste Kamer aangenomen. Dit wetsvoorstel 'verbod op de pelsdierhouderij' doet de nertsensbranche (ca. 1200 gezinnen, jaarmzet van 300 miljoen euro) groot onrecht aan. Een omstreden argument als ethiek wordt hier als uitgangspunt genomen voor het verbieden van een zeer rendabele sector. De nerts schiet er helemaal niets mee op, de productie zal zich verplaatsen naar het buitenland waar minder of helemaal geen regels gelden.

Discussie over welzijn en ethiek in respectievelijk 1995 en 1999/2001

De discussie over de nertsenshouderij is reeds eerder gevoerd, nl. in 1995 en 1999/2001.

In 1995 kwam de nerts op de lijst van 'als productiedier te houden diersoorten' en werd het Plan van Aanpak geïntroduceerd. Dit plan had betrekking op meer oppervlakte per dier, kooiverrijking, groepshuisvesting, strooisel, later spenen. Afgesproken werd dat na de eerste fase een evaluatie in de Vaste Kamercommissie voor LNV plaats zou vinden. Alle nertsenshouders voldeden aan het plan en volgens onderzoek door prof. Berry Spruijt van de Universiteit van Utrecht was ook het welzijn van de nertsens wetenschappelijk meetbaar verbeterd.

Desondanks probeerde men al weer in 1999 opnieuw de sector te verbieden. Enkele partijen bleken de gemaakte afspraken niet langer te respecteren. Omdat bleek dat men de nerts niet vanwege welzijnsredenen kon verbieden haalde men een nieuw argument van stal: ethiek. LNV-minister Brinkhorst vroeg oud CDA-kamerlid Van Noord wat de gevolgen zouden zijn van een verbod op het houden van nertsens. Eveneens op zijn verzoek werd ook het Rathenau-Instituut gevraagd of er naast het welzijn van dieren ook rekening gehouden moest worden met het doel van de productie. Zij kwamen tot de conclusie dat de Gezondheid- en Welzijnswet voor Dieren zich op de eerste plaats richt op een beoordeling van het welzijn van (productie) dieren en niet op een afweging van het productiedoel. De wet is daarop niet toegesneden en het risico bestaat dat het inbrengen van een dergelijk criterium tot willekeur leidt. Ook de Raad van State maakte een reeks van op- en aanmerkingen, verwees naar het Rathenau Instituut en naar de bezwaren van de Europese Lidstaten en de Europese Commissie. Nadat een nieuwe Tweede Kamer was geïnstalleerd trok de nieuwe Minister van Landbouw op 9 oktober 2002 het wetsvoorstel verbod op de pelsdierenhouderij in. Hij kondigde aan dat Nederland zich gaat richten op Europese richtlijnen die in alle Europese landen gelijk moeten zijn. In overleg met de sector trad per 1 april 2004 de 'Verordening welzijnsnormen nertsens (PPE) 2003' in werking.

Verordening in 2004 – in 2006 opnieuw een wetsvoorstel voor verbod

Amper twee jaar na de inwerkingtreding van de Verordening (pelsdierenhouders gingen op volle kracht vooruit en voldeden allemaal perfect aan alle gestelde eisen) stuurde SP-kamerlid Van Velsen al in oktober 2006 weer een initiatiefwetsvoorstel naar de Raad van State.

Op zondag 13 januari 2008 hoort de NFE via de media dat Van Velzen (SP) en Waalkens (PvdA) een initiatief wetsvoorstel met betrekking tot een verbod op de pelsdierenhouderij indienen. De indieners hebben bij nader inzien hun voorstel tot schadeloosstelling laten vallen en gekozen voor een sterfhuisconstructie van 10 jaar. Hun wetsvoorstel is zogenaamd gebaseerd op ethiek, het doel waarvoor men dieren houdt. Ethiek geldt natuurlijk voor alle dieren en niet alleen voor nertsens. Het getuigt van complete willekeur om er één (willekeurig kleine) sector uit te pikken. Een brede maatschappelijke discussie over welke diersoorten voor welk doel gehouden mogen worden is hier op zijn plaats.

Na alle verschenen rapporten van diverse instanties en na uitvoerige discussies in de Tweede Kamer blijkt dat:

- 1) De sector al sinds de aankondiging van het initiatief in november 2006 in grote onzekerheid verkeert.
- 2) Alle bedrijven vanaf 17 januari 2008 onrechtmatig "op slot" gezet zijn. Ondanks het feit dat deze bedrijven volledig legaal opereren kunnen ze niet verkocht worden of mogen vergunningen niet gerealiseerd worden.
- 3) De nertsenhouders verplicht worden grote welzijninvesteringen te doen om daarmee in 2014 te voldoen aan de welzijnsnormen uit de Verordening. Dit alles zonder enige vorm van compensatie!
- 4) De onderzoeken van het LEI en BOR aangetoond hebben dat de sector vele honderden miljoenen schade lijdt indien het wetsvoorstel wordt aangenomen.
- 5) De beide hoogleraren prof. mr. A. A. Freriks (Universiteit Utrecht, leerstoel "Dier en Recht") en prof. mr. B.P.M. Van Ravels (Radboud Universiteit Nijmegen, leerstoel "Onderneming en Overheid") concluderen dat het wetsvoorstel in strijd is met het internationale recht en rechtsbeginselen.
- 6) De stelling dat het voorgenomen verbod voorzienbaar zou zijn is volstrekt onhoudbaar blijkens het advies van Freriks en Van Ravels omdat geen rekening wordt gehouden met alle relevante feiten en omstandigheden.
- 7) Deloitte concludeert dat de geboden overgangstermijn van tien jaar geen reële mogelijkheid biedt om de gedane investeringen met een redelijke vergoeding voor arbeid en kapitaal terug te verdienen. Ook de parlementair advocaat tekent terecht aan dat in de diverse rapporten geen aandacht wordt besteed aan de vraag of er een risico is dat niet op een termijn van 10 jaar geleidelijk kan worden afgebouwd. Hij benadrukt dat dit een zeer belangrijk aspect is.
- 8) Nederland voorop loopt in de wereld als het gaat om dierenwelzijn.
- 9) Bij een verbod op de nertsenhouderij de productie door het buitenland overgenomen zal worden en waarschijnlijk ook in landen waar nauwelijks welzijnsregels gelden.
- 10) Er geen ethisch toetsingskader is waaruit afgeleid kan worden voor welk doel dieren gehouden mogen worden.
- 11) Brussel de nertsenbranche goedkeurt, en elders in Europa ook heeft gesubsidieerd. De Nederlandse belastingbetaler krijgt bij een verbod twee keer de rekening gepresenteerd (jaarlijks gemiste belastinginkomsten van de Nederlandse nertsenhouders en het subsidiëren van economisch gewin elders).

Desondanks stemde, nadat er tot twee maal toe een novelle ingediend werd, de Eerste Kamer in december 2012 toch in met de wet 'verbod op de pelsdierenhouderij'. De sector is altijd van mening geweest, en is dat nog, dat er maar twee opties zijn: òf de nertsenhouderij wordt nu verboden en alle bedrijven worden volledig schadeloos gesteld òf de nertsenhouderij mag doorgaan. Elke tussenvorm is een drama voor de mensen in en rondom de nertsenhouderij en dus ook voor de dieren. Toch is nu ingestemd met een voor de pelsdierenhouders onacceptabele, en bovendien heel onduidelijke wet, waarbij gekozen is voor een overgangstermijn (een sterfhuisconstructie) in plaats van schadeloosstelling.

Onderzoek bij meer dan 1000 Nederlandse consumenten heeft aangetoond dat het de Nederlanders niets uit maakt waarvoor men dieren houdt, mits men dat goed doet. Dit blijkt ook uit het feit dat in Nederland nog nooit zoveel echt bont verkocht is als in het jaar waarin door enkele linkse fanatieke politici de pelsdierenhouderij verboden wordt.

In haar brief aan de voorzitter van de Tweede Kamer zegt oud Minister van Landbouw, mevrouw. G. Verburg, dat de in het initiatief wetsvoorstel opgenomen overgangsregeling de individuele nertsenhouders geen reële mogelijkheid zal bieden om de gedane investeringen terug te verdienen met een redelijke vergoeding voor arbeid en geïnvesteerd kapitaal. Zij ziet dan ook een reëel risico dat schadevergoedingen door juridische procedures afgedwongen zullen worden. Duidelijk is dat de sector zich nooit zonder slag of stoot zal neerleggen bij dit verbod zoals dat er nu ligt. Zij beraden zich op de te nemen stappen en zijn er van overtuigd dat alle schade verhaald zal worden bij de overheid.